

Motion till riksdagen

1987/88:A 748

av Börje Hörnlund m. fl. (c)
om arbetsrättslagstiftningen

Inledning

Under det senaste decenniet har en omfattande reformering av lagstiftningen på arbetsrättens område ägt rum. Motivet har främst varit att ge arbetstagar-
na ett ökat inflytande i beslutsprocessen inom såväl näringsliv som offentlig
förvaltning i syfte att stärka de anställdas möjligheter till påverkan på sin
egen arbetssituation. Inflytandet utövas kollektivt genom de fackliga organi-
sationerna. Arbetsrättslagarna reglerar bl. a. möjligheterna till ledighet för
studier, fackligt arbete på arbetstid, ledighet för vård av egna barn,
turordningsreglerna vid uppsägning, de grundläggande reglerna för avtals-
förhandlingar och medling vid arbetstvister, formerna för medbestämman-
derätten vid arbets- och företagsledningsfrågor m. m.

Sammantaget har reformeringen av arbetsrättslagstiftningen inneburit att
arbetstagarorganisationerna stärkt sin position. Denna utveckling är enligt
vår mening positiv och ger möjligheter till att ta till vara arbetstagar-
nas kunskaper och speciella erfarenheter inom såväl näringslivet som den
offentliga förvaltningen vid beslutsfattandet.

Arbetsrättslagstiftningen har emellertid fungerat i över ett årtionde och
det har under denna tid ställts många krav på förändringar. Lagstiftningen
har bl. a. kritiserats för att vara stelbent och rigid. I vissa fall leder den till
orimliga konsekvenser för den enskilde. Från centerpartiets sida har vi bl. a. i
motioner till tidigare riksmöten pekat på nödvändigheten av en allmän
översyn av arbetsrättslagstiftningen. Vi har i dessa motioner bl. a. pekat på
nödvändigheten av att följande problemområden bör lösas:

Medbestämmandelagen

- MBL och den politiska demokratin
- MBL och den politiska demokratin
- Negativ föreningsrätt
- Information och förhandlingar i små företag
- Fredspliktsbestämmelserna

Ledighetslagstiftningen

- Formerna för rätten till ledighet för fackliga förtroendemän

□ Turordningsregler vid uppsägning

Detta är exempel på områden där vi från centerns sida krävt förändringar i gällande lagstiftning. Enligt vår mening krävs därför förändringar som ger utrymme för en större flexibilitet i tillämpningen och därmed på ett bättre sätt än för närvarande både tar hänsyn till de mindre företagens förhållanden och de enskilda individernas rättigheter.

Sammanfattningsvis måste således arbetsrättslagstiftningen enligt vår mening i vissa delar få en annorlunda utformning där de enskilda individerna får en starkare ställning. Revideringen måste vidare utgå ifrån att klara gränsdragningar upprättas mellan den parlamentariska demokratins principer och fackligt inflytande. Lagstiftningen måste klargöra de olika roller i samhällsarbetet skilda typer av organisationer måste ha. Detta innebär att varken arbetsgivar- eller arbetstagarorganisationer lagstiftningsvägen skall ges möjligheter att delta i den rent politiska beslutsprocessen.

Vi förslår mot denna bakgrund att en total översyn av den gällande arbetsrättslagstiftningen nu sker och att en parlamentariskt sammansatt kommitté tillsätts för detta ändamål.

Det finns emellertid några områden där det är angeläget att beslut fattas omgående. Vi redovisar nedan våra förslag i dessa hänseenden.

Facklig vetorätt vid entreprenader och blockad av enmansföretag

Enligt vår mening bör enmans- och familjeföretagare, som inte har anställd personal, undantas från stridsåtgärder. Riksdagen bör hos regeringen begära förslag om ändring i MBL innebärande att blockad av sådana företag förklaras som en omotiverad stridsåtgärd och därmed ej är tillåten. Det är vidare mycket betänkligt att vetorätsreglerna ibland utnyttjas av de fackliga organisationerna för att försöka stoppa även seriösa entreprenörers verksamhet. Detta drabbar särskilt enmansföretagen och blir ett hinder för nyföretagande. Detta förfarande har också kritiserats och regeringen har tvingats medge behovet av skärpt uppmärksamhet i syfte att ge enmansföretagen på entreprenadområdet bättre förutsättningar. Enligt vår mening bör lagstiftningen ändras så att dessa missförhållanden undanröjs. Riksdagen bör hos regeringen begära förslag om detta.

Ledighet för anhörigvård

Det måste vara en allmän strävan från samhällets sida att göra det lättare för äldre, sjuka och handikappade – för dem som så önskar – att bo kvar i hemmet. Det är oftast från den enskildes synpunkt en trygghet att få bo kvar i sin hemmiljö. Vård i hemmet förutsätter dock i många svåra fall att det finns anhöriga som ställer upp och hjälper till i vård- och tillsynsarbetet.

Anhörigvårdarna är i dag en eftersatt grupp som dessutom ofta har svårt att få tjänstledighet för vårduppgifterna. Vi har i annat sammanhang betonat nödvändigheten av en utbyggd anhörigvård. Ett nödvändigt steg i denna

riktning är att lagfästa rätt till tjänstledighet för anhörigvård. Lagförslag med denna inriktning har tidigare presenterats.

Mot. 1987/88
A748

Förlängning av småbarnsföräldrars rätt till ledighet

Småbarnsföräldrar har för närvarande rätt att ta ut ledighet från sina anställningar tills barnen har uppnått en ålder av ett och ett halvt år. Enligt vår mening bör möjlighet till tjänstledighet finnas att tas ut till och med att barnet fyllt tre år. Detta skulle ge större möjlighet till större valfrihet i barnomsorgen. Det skulle också kunna lösa problemen med barnomsorg för föräldrar i kommuner där den kommande barnomsorgen fortfarande är otillräckligt utbyggd. Med hänsyn till att rätten till ledighet i detta fall avser en så lång tidsperiod är det lättare för arbetsgivaren att kunna planera för den. Många arbetsgivare medger också i dagsläget en sådan förlängd ledighet. Det är därför inte nödvändigt med någon översyn i detta fall. Regeringen bör lägga fram ett förslag om rätten till ledighet av vård för barn m. m. i enlighet med vårt förslag.

Provanställningar

Från centerpartiets sida har vi vid upprepade tillfällen understrukt vikten av att inträdet på arbetsmarknaden inte försvåras av stelbenta lagregler och en ovilja från de fackliga organisationerna att se mer pragmatiskt på vilka regler och lönenivå som exempelvis bör gälla för nyanställd 18-åring. Det är angeläget att förbättra sysselsättningsmöjligheterna för ungdomar och alla bör ha rätt till provanställning i sex månader. Enligt vår mening bör lagstiftningen ändras i enlighet härmed och riksdagen hos regeringen begära förslag om detta.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att en parlamentariskt sammansatt kommitté tillkallas med direktiv att genomföra en total översyn av arbetsrättslagstiftningen i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i lagen om medbestämmande i arbetslivet beträffande facklig vetorätt vid entreprenader och blockad av enmansföretag i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av ledighetslagstiftningen i enlighet med vad som anförts i motionen,
4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om förlängning av småbarnsföräldrars rätt till ledighet,

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i anställningskyddslagen avseende former för provanställningar i enlighet med vad som anförts i motionen.

Mot. 1987/88
A748

Stockholm den 26 januari 1988

Börje Hörnlund (c)

Kersti Johansson (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Görel Thurdin (c)

Ingvar Karlsson (c)

i Bengtsfors

Ivar Franzén (c)

Elving Andersson (c)

Jan Hyttring (c)

Rosa Östh (c)